

สรุปผลการจัดการความรู้ด้านการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2561 คณะศิลปศึกษา

หัวข้อ: การประยุกต์กระบวนการวิจัยสู่การเรียนการสอน

สืบเนื่องจากที่คณะศิลปศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครู สาขาวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งนอกจากการจัดการเรียนการสอนแล้วคณะศิลปศึกษายังมีภารกิจในการจัดทำงานวิจัยทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรมและการเรียนการสอน เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอนและสร้างไว้ซึ่งศาสตร์ทางศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่กับแผ่นดินไทย ดังนั้นคณะศิลปศึกษาจึงได้ดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยของผู้สอนในทุกสาขาวิชาที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัยทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านการเรียนการสอน และได้นำเอากระบวนการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์แก่อาจารย์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และหน่วยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการนำกระบวนการวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ หรือใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ ต่อไป จากองค์ความรู้ซึ่งได้จากการดำเนินการแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการประยุกต์กระบวนการวิจัยสู่การเรียนการสอนของคณาจารย์ที่มีผลงานวิจัยทั้งในด้านการเรียนการสอนและด้านศิลปวัฒนธรรม มีประสบการณ์สอนอย่างน้อย 5 ปี ของคณะศิลปศึกษาได้ข้อสรุปในภาพรวม ดังนี้

องค์ความรู้ที่ได้รับ

ในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของคณะศิลปศึกษาในครั้งนี้ คณะกรรมการจัดการองค์ความรู้ด้านการวิจัย คณะศิลปศึกษาได้มีการประชุมและหาข้อสรุปในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เรื่อง การประยุกต์กระบวนการวิจัย สู่การพัฒนาการเรียนการสอน โดยมีผลของการจัดการความรู้ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

การสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนด้วยกระบวนการวิจัย

1. ก่อนการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนสามารถสำรวจสภาพภายในห้องเรียนเพื่อหาประเด็นในการวิจัย โดยต้องวางแผนในการจัดการเรียนการสอน โดยการสำรวจผู้เรียนรายบุคคล การทดสอบ การถาม-ตอบ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะจงเพื่อเก็บข้อมูลในภาพรวมของบริบทผู้เรียนและสภาพการจัดการเรียนการสอน

2. ผู้สอนสามารถวิเคราะห์สาเหตุที่ได้สำรวจไว้ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและศึกษาวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและชั้นเรียน โดยการสัมภาษณ์ การพูดคุยหรือการทดสอบตามความเหมาะสม

3. ผู้สอนควรตรวจสอบความถนัดของตนเองมีความรู้ ความสามารถในด้านใดบ้าง เพื่อจะวางแผนในการดำเนินการวิจัยหรือการจัดรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและความถนัดของผู้สอน ซึ่งจะทำให้มีแนวทางในการดำเนินการที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

4. ผู้สอนควรมีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัย หรือรูปแบบการเรียนการสอนแบบเก่าๆ เพื่อพิจารณาแนวทางในการนำกระบวนการวิจัยมาปรับใช้กับบริบทของผู้เรียน

5. ควรมีการสร้าง Research design เพื่อกำหนดวิธีการในการทำการวิจัยและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย

6. ผู้สอนควรมีการวางแผนการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการ PAOR คือ Plan การวางแผนวิธีการแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน Action คือ ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น Observation สอบถามหลังการใช้โดยการสังเกต สัมภาษณ์ โดยการทำการกระบวนการ PAOR นั้น ควรมีอย่างน้อย 2 รอบการดำเนินการ

การวางแผนในการแก้ไขปัญหตามกระบวนการวิจัย

1. ปัจจุบันรูปแบบการสอนได้เปลี่ยนแปลงจาก Passive เป็น Active learning โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากยิ่งขึ้น โดยผู้สอนจะต้องสร้างความสงสัยให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อเป็นแรงขับให้ผู้เรียนมีความต้องการในการค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง รวมถึงการสร้างข้อคำถามเพื่อร่วมกันอภิปรายภายในห้องเรียน

2. ผู้สอนจะต้องแนะนำวิธีการที่จะให้ได้มาซึ่งความรู้และข้อมูลที่ต้องการ โดยฝึกฝนให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับเพื่อประเมินและพิจารณาว่าควรตัดสินใจเชื่อข้อมูลจากแหล่งความรู้ใด

3. ผู้สอนควรมีการจัดทำสื่อและนวัตกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาของเรื่องที่สอนได้ชัดเจนและรวดเร็วกว่าการฟังการบรรยายจากผู้สอนเพียงอย่างเดียว

4. ควรมีการเปลี่ยนวิธีการวัดและประเมินผลจากเดิมที่ผู้สอนเป็นผู้ประเมิน ให้เปลี่ยนวิธีการโดยให้เพื่อนในห้องช่วยกันประเมินผลร่วมกับผู้สอน และนำผลคะแนนมาวิเคราะห์ร่วมกัน หรือใช้การประเมินแบบ 360°

การใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนการสอน

1. ผู้สอนควรสอดแทรกกระบวนการวิจัยให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การเข้าถึงแหล่งข้อมูลและการประมวลผลให้ได้มาซึ่งข้อมูลจำเป็นมากที่สุด

2. ผู้สอนควรฝึกฝนผู้เรียนในการดำเนินสอบถาม สังเกต และสัมภาษณ์บุคคลในสถานการณ์ต่างๆ รวมถึงการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา เพื่อศึกษารายละเอียดของเนื้อหาที่ตนเองต้องการ

3. ฝึกให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยการลงพื้นที่จริง เพื่อทำการสำรวจ ศึกษา และทดลองสัมภาษณ์ แหล่งข้อมูลที่ต้องการ ซึ่งจะให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง

การกำกับและติดตามผล

1. การประเมินผล ติดตามผลผู้เรียน ผู้สอนควรใช้การสังเกตโดยผู้สอนจะต้องเป็นนักสังเกตและนักวิจัยที่ดี มีการเฝ้าติดตามและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ และยึดหลักจรรยาบรรณของนักวิจัย

2. ผู้สอนจะต้องควบคุมกระบวนการวิจัยและการจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการเชิงระบบคือ ได้แก่ input process output และ impact เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการและวิเคราะห์ตรวจสอบ หากเกิดปัญหาว่าเป็นข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องในขั้นตอนใดจะได้พัฒนาแก้ไขได้ตรงประเด็น

3. ควรมีกระบวนการ PDCA มาใช้ได้ตลอดการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการกำหนดองค์ความรู้ในประเด็นที่เป็นภาพรวมของสถาบันในด้านการวิจัยอย่างน้อย 1 เรื่อง เพื่อดำเนินการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้จากคณาจารย์ในภาพรวมของสถาบันฯ

2. ควรมีการจัดกิจกรรม หรือเสวนาแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในประเด็นความรู้ร่วมกัน เพื่อหาความสอดคล้องรวมถึงการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ต่างๆ ระหว่างกัน

3. ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการของสถาบันฯ ในการพิจารณาองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร และดำเนินการจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนเพื่อถกแถลงให้มีความชัดเจนและดำเนินการเผยแพร่ทั้งภายในองค์กร และผู้สนใจภายนอกต่อไป รวมถึงการวางแผนการประชาสัมพันธ์เผยแพร่องค์ความรู้ที่จัดเก็บอย่างเป็นระบบ